

Aileden sermayesi olmayan birine, memlekette hangi *sınıf değıştirme* yolları açık?

Tek *stabil* yol, herhalde *makam*, *mevki* sahibi olup, rüşvet almakla oluyor. Eskiden böyle değilmiş, çünkü Osmanlı'da zaten olabilecek en üst sınıf *bürokrasi* olduğu için ve oraya girmenin *şartı* zenginlik olmadığı için, zaten işini hakkıyla yapan bürokrat zengin de olabildiği için böyle değilmiş.

Şimdi bizde *Batı tipi*, burjuvazinin *emrinde* bir bürokrasi varmış gibi yapmaya çalışıyoruz, ancak tarihi alışkanlıklar bırakmıyor. Bürokrasimizin sermaye sahiplerine bakışı pek de müsbet olmadığından, ancak bir yandan da onlara tanınmış *maddi özgürlüğe* de özendiğinden... Tek yol *rüşvetçilik* kalıyor.

Buradan bu alışkanlığı mazur gördüğüm düşünülmesin, rüşvetçilik tabii ki bir kanser. Hırsızlığın en üst seviyesi, devleti zarara uğratarak hırsızlık yapmak.

Bununla beraber, zenginin *hakederek* zengin olmasına yollar açmadığınız takdirde, hakeden de, haketmeyen de bir şekilde kendine bahaneler bulmaya devam edecek. İnsanların ahlaksızlık için bahanelerini yok etmeden, onları sadece ceza yoluyla *doğru* yapamazsınız.

Bürokrasiyi *zenginleşme* yolu halinden çıkarmak için, aşağı katmanlardan yukarıya doğru daha güvenilir, hakkaniyetli yollar açmanız gerekir. Liberal iktisadın bir ölçüde doğru yaptığı bu. İnsanların aşağı yukarı, çalışmalarına ve becerilerine göre dünyevi karşılık almalarını sağlamak.

Zenginlik herkes için erişilebilir olduğunda, erişemeyenler de, bunun kendi tercihleri veya beceriksizlikleri yüzünden olduğunu (bir ölçüde) kabul edebilir. Bu da bizim memleketin diğer bir sorunu *servet hasedine* mani olur.

2 Ahiret inancı olmayan birine *ölümü* hatırlatmanın en önemli etkisi, *bu dünyadan ne istiyorsan, acele et* demek olmalı. *Ölüm* son duraksa, ona varmadan ne istiyorsan, neyi yapabileceksen, yap.

Dindarların *ölümü hatırlamak* temalı yazılarının çoğu bu sebeple, tam da ihtiyacı olanlara ters etki yapıyor. Adam ölümün bir son olduğuna, dini anlatının *masal* olduğuna inanıyor ve ölümle ilgili doğal gerilimini, tam da bu masalla atlatmasını sağlıyorsun. Ölümünden sonrası için *cehennemi* anlatıyorsun, o da bunları *komik* bulup, yapacağını yapmaya devam ediyor.

Bizim dini literatürde böyle bir sorun var: İçeriye ve dışarıya bakan yüzlerimizin farklı olması gerektiği konusunda bir kafa karışıklığı. İnanmayan insana, inanıyormuş gibi davrandığında, inançsızlığını daha açıktan belli etmesi için teşvik etmiş olursun. Bu amacın tam tersi bir davranıştır. İnanmayana *ölüm konusunda onu anladığını* hepimizin aynı sondan korktuğunu, kendim için *çözümü* şu şu şekilde bulduğumu söylemek mi daha etkili, yoksa *ölünce cehenneme gideceksin, orada sana zıkkım yedirip, kaynar su içirecekler* demek mi?

3

10 saatte okunacak kitabı 3 saatte okuyorum. 7 saat kazanıyorum. kitaptan hiçbir şey anlamadığım için 3 saat de kayıp. $7-3=4$ saat kârım var yani, net.

Hız konusundaki fikrim böyle: Evinde televizyon seyretmeye saatte 190 km hızla gitmenin anlamı nedir? Kitap dinlerken, ne kadar yavaş sürdüğünün önemi nedir?

4 Zihin felsefesi çalışmam lazım, geçen benim eski fikirlerden birine benzeyen şeyleri okudum, *yeni fikir* diye, evet.

Resemblance view vardır, anlambilimde, insanın nesnelerin benzer taraflarını farkederek anlam inşa ettiğine dair. *Anlam benzerlikler üzerinden yürür* der, kısaca.

Bunun eleştirisi şu: Bir yerde benzeyen iki nesne varsa, bu iki nesnenin arasındaki benzerliğin farkedilmesi, ancak üçüncü bir nesne vasıtasıyla olabilir. A'nın B'ye benzer taraflarını bulmak için, C gibi kriterinizin olması gerekir. Bu da *sonsuz döngüye* sebep olur, derler.

Şöyle bir fikirle başlamıştım: İnsan, diyelim *elma* gibi bir kavramı öğrenirken, bunun tek bir örneğinden yola çıkar. İlk gördüğü elmanın mesela sadece rengini farkederek, ikincisinin rengi farklıdır ama şekli benzerdir, üçüncüsünün sapı yoktur, dördüncüsü yarımdır, beşincisi kurtludur...

Bunların hepsini toplar, bir şekilde bu *elma tecrübelerinin* tamamının bir toplamı vardır. Eğer hayatta gördüğümüz bütün elmalar kırmızı olsaydı, elmanın *vazgeçilmez* özelliklerinden birinin kırmızı rengi olduğunu düşünecektik.

Buradaki mesele, aynı isimle farklı algı/tecrübelerin nasıl bir araya getirildikleri. Bunların insanın *şuur öncesi algısında* benzer etkiler meydana getirmesi gerekir. Bu durumda şunu söylemek mümkün: *Anlam algı koleksiyonudur*.

Yeni bir elma gördüğünde, bunu daha önceki elmalardan *doğal, analogik bir transformasyon* ile birleştirebiliyorsa, bu elma da o koleksiyona dahil olacaktır. Bu koleksiyon, her *elmayı* ayrı ayrı tutmaz, sadece belli başlı özelliklerini gösteren *başat algıları* tutar.

Ancak üzerinde elma logosu bulunan bir bilgisayar gördüğünde, bu şeklin daha önceki elma tecrübelerine işaret ettiğini anladığı halde, bu bilgisayarı ısırmaya kalkmaz. Bilgisayar cihazı, *elma* anlamını oluşturan algı koleksiyonlarına dahil edilemeyecek kadar farklı olduğu için, bu *elma* başka bir elma olarak kayda geçer.

Bununla ilgili uzun uzun bir diyalog yazmam gerek: Düşüncenin somut birimlerden, nasıl soyutlaştığına veya *soyut* dediğimizin de aslında insanın somutlaştırdığı sembollerin manipülasyonu ile ilgili olduğuna dair.

Kelimeler nerede diye soracaklar, kelimeler, yok, diyeceğim.

5 Akademik felsefe hakkında bir iki alıntı:

Such arrogance comes with its own blinding punishment: we can no longer tell the essential from the trifling, a genuine problem from a passing fad. We are no longer able to detect the philosophical unless it comes to us in the form of the peer-reviewed academic article, published (preferably in English) in a journal with a stellar ranking and a top-notch editorial board. No wonder philosophy has become so irrelevant today. Why should anyone need philosophers, if philosophy limits itself so radically?

What we badly need now is a liberal dose of humility. We should at last understand that philosophy comes under different guises, and by many names, that it never comes in a pure state but loves messiness and hybridity, that it gets entangled with the philosophers' lives and earthiness. Such an act of humility wouldn't impoverish philosophy at all. On the contrary, it would empower the philosophers and make philosophy a richer, more sophisticated, and more relevant affair.

Philosophy Needs a New Definition - Los Angeles Review of Books

Mealen, *Felsefe* denildiğinde, akademik dergilerde, jargon yarıştıran adamların anlaşıldığını ve bunun da ezelden beri yaşayan geleneğe aslında ihanet olduğunu söylüyor. Kendi çalıp kendi oynayan bir takım adamların, bu çağda, yolunu kaybetmiş insanlara söyleyecek ufak da olsa bir sözü yok diyor ve bu rolün sanatçılar ve edebiyatçılar tarafından ele alındığını anlatıyor.